

Sygn. akt XVII AmA 43/10

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2011 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Sajur-Kordula

Protokolant: asystent sędziego Piotr Zawodny

po rozpoznaniu w dniu 31 sierpnia 2011 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółka Akcyjna w W.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów i nałożenie kary pieniężnej

na skutek odwołania (...) Spółka Akcyjna w W. od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 18 grudnia 2009 r. Nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w punkcie VI w ten sposób, że:

- 1) karę pieniężną nałożoną w podpunkcie 1 obniża do kwoty 166.552,80 zł (sto sześćdziesiąt sześć tysięcy pięćset pięćdziesiąt dwa złote osiemdziesiąt groszy);
- 2) karę pieniężną nałożoną w podpunkcie 2 obniża do kwoty 61.686,20 zł (sześćdziesiąt jeden tysięcy sześćset osiemdziesiąt sześć złotych dwadzieścia groszy);

II. oddala odwołanie w pozostałej części;

III. zasądza od (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

/-/ SSO Magdalena Sajur-Kordula

Sygn. akt XVII AmA 43/10

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Prezes UOKiK) w dniu 18 grudnia 2009 r. wydał decyzję nr (...), w której:

I. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (ustawy okik) uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 tej ustawy bezprawne działanie (...) S.A. z siedzibą w W. polegające na wyłączeniu prawa konsumenta do uzyskania zwrotu należności stosownego do nie wykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu odstępnego poprzez zamieszczenie w Regulaminie przewozu osób, rzeczy i zwierząt przez Spółkę (...) ((...)) postanowienia o brzmieniu: „Nie podlegają zwrotowi

należności za bilety weekendowe - przedłożone po rozpoczęciu terminu ważności. " oraz w ofercie specjalnej „Bilet weekendowy" postanowienia o brzmieniu: „za bilet wg oferty „Bilet weekendowy" przedłożony po rozpoczęciu terminu ważności nie zwraca się należności. ", co nastąpiło – w ocenie Prezesa UOKiK - z naruszeniem art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 15 listopada 1984r. Prawo przewozowe (tekst jedn.: Dz.U. 2000r. Nr 50 poz. 601 z późn. zm.),

i stwierdził zaniechanie stosowania tej praktyki z dniem 21.09.2009r.,

II. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 tej ustawy bezprawne działanie (...) S.A. z siedzibą w W. polegające na wyłączeniu prawa konsumenta do uzyskania zwrotu należności stosownego do nie wykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu odstepnego poprzez zamieszczenie w ofercie specjalnej „Bilet podróżnika" postanowienia o brzmieniu: „za bilet wg oferty „Bilet podróżnika" przedłożony po rozpoczęciu terminu ważności nie zwraca się należności.", co w ocenie Prezesa UOKiK nastąpiło z naruszeniem z art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 15 listopada 1984r. Prawo przewozowe,

i stwierdził zaniechanie stosowania tej praktyki z dniem 15.09.2009r.,

III. na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000r., Nr 98, póź. 1071 z późn. zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów umorzył jako bezprzedmiotowe wszczęte z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem podejmowania przez (...) S.A. z siedzibą w W. bezprawnych działań noszących znamiona praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegających na ograniczeniu prawa konsumenta do zmiany umowy przewozu poprzez zamieszczenie w Regulaminie internetowej sprzedaży biletów w komunikacji krajowej przez (...) Spółka Akcyjna postanowienia o brzmieniu: „Zmiana umowy przewozu zawartej przy użyciu systemu e-IC, z zastrzeżeniem ust. 1 jest możliwa tylko w pociągu, na przejazd którym bilet internetowy został zakupiony (...) ", które według wstępnej oceny Prezesa UOKiK mogło stać w sprzeczności z art. 17 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 listopada 1984r. Prawo przewozowe, a poprzez to mogło naruszać art. 24 ust. 1 i 2 ustawy okik

IV. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 tej ustawy bezprawne działanie (...) S.A. z siedzibą w W. polegające na ograniczeniu prawa konsumenta do odstąpienia od umowy przewozu i uzyskania zwrotu należności stosownego do nie wykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu odstepnego poprzez zamieszczenie w Regulaminie internetowej sprzedaży biletów w komunikacji krajowej przez (...) Spółka Akcyjna postanowienia o brzmieniu: „W razie całkowitego odstąpienia od umowy przewozu (rezygnacji z podróży) nie później niż na 2 godz. przed planowanym odjazdem pociągu ze stacji początkowej - należy zwolnić miejsce korzystając z przycisku 'Rezygnuj' w zakładce 'Bilety klienta' i wydrukować poświadczenie rezygnacji z przejazdu (...). ", co w ocenie Prezesa UOKiK nastąpiło z naruszeniem art. 17 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 15 listopada 1984r. Prawo przewozowe,

i nakazał zaniechanie stosowania tej praktyki,

V. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy okik uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 tej ustawy bezprawne działanie (...) S.A. z siedzibą w W. polegające na ograniczeniu prawa konsumenta do odstąpienia od umowy przewozu i uzyskania zwrotu należności stosownego do nie wykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu odstepnego poprzez zamieszczenie w ofercie specjalnej „Wcześniej i Taniej" postanowienia o brzmieniu: „(...) w razie całkowitego odstąpienia od umowy przewozu (rezygnacji z podróży) nie później niż na 2 godziny przed planowanym odjazdem pociągu ze stacji początkowej -należy zwolnić miejsce na zasadach określonych w Regulaminie e-IC i wydrukować poświadczenie rezygnacji z przejazdu; (...) W przypadku całkowitego odstąpienia od umowy przewozu, ale później niż na 2 godz. przed planowanym odjazdem pociągu ze stacji początkowej albo nie zwolnieniu miejsca - należności

nie zwraca się, nawet w przypadku wniesienia pisemnego wniosku, (...)", co nastąpiło w ocenie Prezesa UOKiK z naruszeniem art. 17 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 15 listopada 1984r. Prawo przewozowe,

i stwierdził zaniechanie stosowania tej praktyki z dniem 13.12.2009 r.,

VI. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nałożył na (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. karę pieniężną w wysokości:

1. 1 665 528 PLN (słownie złotych: jeden milion sześćset sześćdziesiąt pięć tysięcy pięćset dwadzieścia osiem) z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punktach I, II i V sentencji decyzji,

2. 616 862 PLN (słownie złotych: sześćset szesnaście tysięcy osiemset sześćdziesiąt dwa), z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie IV sentencji decyzji.

VII. na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 80 tej ustawy obciążył (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. kosztami przeprowadzonego postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i zobowiązał tego przedsiębiorcę do zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty 26 PLN (słownie złotych: (...)).

Od powyższej decyzji (...) S.A. (powód) wniósł odwołanie, zaskarżając decyzję w części, mianowicie w odniesieniu do punktów I, II, IV, V, VI i VII decyzji. Zaskarżonej w ten sposób decyzji powód zarzucił:

1. naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy okik poprzez uznanie, że (...) S.A. stosowało praktyki polegające na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów poprzez:

a) wyłączenie prawa konsumenta do uzyskania zwrotu należności stosownego do niewykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu odstępnego poprzez zamieszczenie w Regulaminie przewozu osób, rzeczy i zwierząt przez Spółkę (...) ((...)) postanowienia o brzmieniu: „Nie podlegają zwrotowi należności za bilety weekendowe –przedłożone po rozpoczęciu terminu ważności." oraz w ofercie specjalnej „Bilet weekendowy" postanowienia o brzmieniu: „za bilet wg oferty „Bilet weekendowy" przedłożony po rozpoczęciu terminu ważności nie zwraca się należności.", co narusza, zdaniem Prezesa UOKiK, art. 17 ust. 4 z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe (punkt I Decyzji);

b) wyłączenie prawa konsumenta do uzyskania zwrotu należności stosownego do niewykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu odstępnego poprzez zamieszczenie w ofercie specjalnej „Bilet podróżnika" postanowienia o brzmieniu: „za bilet wg oferty „Bilet podróżnika" przedłożony po rozpoczęciu terminu ważności nie zwraca się należności.", co narusza, zdaniem Prezesa UOKiK, art. 17 ust. 4 Prawa przewozowego (punkt II Decyzji);

c) ograniczenie prawa konsumenta do odstąpienia od umowy przewozu i uzyskania zwrotu należności stosownego do niewykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu odstępnego poprzez zamieszczenie w Regulaminie internetowej sprzedaży biletów w komunikacji krajowej przez (...) Spółka Akcyjna postanowienia o brzmieniu: „W razie całkowitego odstąpienia od umowy przewozu (rezygnacji z podróży) nie później niż na 2 godz. przed planowanym odjazdem pociągu ze stacji początkowej - należy zwolnić miejsce korzystając z przycisku 'Rezygnuj' w zakładce 'Bilety klienta' i wydrukować poświadczenie rezygnacji z przejazdu", co narusza, zdaniem Prezesa UOKiK, art. 17 ust. 1 i 4 Prawa przewozowego (punkt IV Decyzji);

d) ograniczenie prawa konsumenta do odstąpienia od umowy przewozu i uzyskania zwrotu należności stosownego do nie wykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu odstępnego poprzez zamieszczenie w ofercie specjalnej „Wcześniej i Taniej" postanowienia o brzmieniu: „(...) w razie całkowitego odstąpienia od umowy przewozu (rezygnacji z podróży) nie później niż na 2 godziny przed planowanym odjazdem pociągu ze stacji początkowej - należy zwolnić miejsce na zasadach określonych w Regulaminie e-IC i wydrukować poświadczenie rezygnacji z przejazdu; (...) W

przypadku całkowitego odstąpienia od umowy przewozu, ale później niż na 2 godz. Przed planowanym odjazdem pociągu ze stacji początkowej albo nie zwolnieniu miejsca - należności nie zwraca się, nawet w przypadku wniesienia pisemnego wniosku, (...)", co narusza, zdaniem Prezesa UOKiK, art. 17 ust. 1 i 4 Prawa przewozowego (punkt V Decyzji);

2. naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 84 ustawy okik, poprzez wydanie zaskarżonej decyzji bez wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i niedokonanie ich właściwej oceny oraz sprzeczność ustaleń Prezesa UOKiK z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym, a także niewłaściwą ocenę zebranego materiału dowodowego, a w rezultacie - uznanie, że (...) S.A. dopuściło się naruszenia zbiorowych interesów konsumentów;

3. naruszenie art. 77 ust. 1 ustawy okik poprzez obciążenie (...) S.A. kosztami postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w sytuacji gdy nie zaistniały przesłanki warunkujące obciążenie przedsiębiorcy kosztami tego postępowania;

oraz - z ostrożności procesowej:

4. naruszenie przepisów art. 106 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 111 ustawy okik poprzez nałożenie kary pieniężnej w wysokości niewspółmiernej do stopnia naruszenia przepisów ustawy okik, stopnia naruszenia interesów chronionych tą ustawą i nieuwzględniającej okoliczności sprawy.

Wskazując na powyższe zarzuty, powód wniósł o:

1. zmianę zaskarżonej decyzji w punktach I, II, IV, V poprzez uznanie, iż (...) S.A. nie stosowało i nie stosuje praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na wyłączeniach lub ograniczeniach praw konsumenta opisanych we wskazanych punktach decyzji,

a w rezultacie o umorzenie postępowania w odniesieniu do powyższych działań powoda oraz uchylenie punktów VI i VII decyzji.

Powód wniósł ewentualnie o:

2. zmianę zaskarżonej decyzji w części dotyczącej punktu VI poprzez uchylenie nałożonych kar pieniężnych albo ich znaczące obniżenie.

Prezes UOKiK (pozwany) w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i podtrzymał swoją ocenę zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

(...) została zarejestrowana jako Spółka Akcyjna w Krajowym Rejestrze Sądowym - Rejestrze Przedsiębiorców z dniem 2 stycznia 2008 r. Przekształcenie (...) w spółkę akcyjną nastąpiło na podstawie uchwały Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników w dniu 17 grudnia 2007 r.

(...) jest kolejowym przewoźnikiem, który obsługuje najwyższy segment przewozów pasażerskich w Polsce - pociągi kwalifikowane. Są to pociągi kategorii:

- (...),

- (...),

- (...),

- (...),
- (...),
- (...),
- (...),
- (...).

(dowód: - informacje na stronie internetowej powodowej Spółki: (...),₂ okoliczność bezsporna).

Od dnia 01.02.2008 r. na mocy Uchwały Nr 1258/2007 Zarządu (...) sp. z o.o. z dnia 11.12.2007r. obowiązywał Regulamin przewozu osób, rzeczy i zwierząt przez Spółkę (...) ((...)). Zaś od dnia 01.12.2008r. Uchwałą Nr 1337/2008 Zarządu (...) S.A. z dnia 04.11.2008 r. została ustalona Taryfa Przewozowa Spółki (...) (TP-IC).

(dowód: uchwała Nr 1258/2007 i regulamin k. 107 – 182 akt adm.; uchwała Nr 1337/2008 i Taryfa Przewozowa k. 184 – 255 akt adm.).

Regulamin miał zastosowanie do przewozu osób, rzeczy i zwierząt w pociągach/wagonach (...) w komunikacji krajowej. Określał on warunki przewozu osób, rzeczy i zwierząt zabieranych przez podróżnych do wagonu, przesyłek konduktorskich. Regulamin określał również zasady organizacji sprzedaży dokumentów przewozu, rodzaje dokumentów przewozu i terminy ich ważności. Zawarte w nim były zasady postępowania w przypadku zmiany umowy przewozu lub rezygnacji z przejazdu, grupowego przewozu osób, przejazdu bez odpowiedniego dokumentu przewozu, kontroli dokumentów przewozu. Regulamin określał także tryb składania i rozpatrywania reklamacji, warunki przechowywania rzeczy w przechowalniach bagażu, przepisy porządkowe i wzory druków. Regulamin stosowany był łącznie z Taryfą Przewozową Spółki (...) (TP-IC) (dalej: „Taryfa”).

(dowód: - regulamin k. 107 – 182 akt adm.)

(...) stosował następujące rodzaje dokumentów przewozu:

1. bilety:

a. jednorazowe - wyłącznie na przejazd w jedną stronę, na przejazd „tam i z powrotem” wydaje się dwa oddzielne bilety,

b. okresowe,

c. abonamentowe (wydawane wraz z wkładką do biletu),

d. zbiorowe.

2. dopłaty za przejazd w pociągu (...), (...), EC,

3. bilety dodatkowe na miejsca:

a. do siedzenia w pociągach TLK,

b. do leżenia,

c. sypialne,

4. bilety jednorazowe, na przewóz:

a. psa,

b. rzeczy (pod opieką podróżnego, roweru, wózka dziecięcego),

5. bilety zastępcze,

6. wezwania do zapłaty,

7. poświadczenia przejęcia przesyłki konduktorskiej do przewozu w pociągu/stacjonarnym punkcie (§ 4 ust. 1 Regulaminu).

(dowód: - regulamin k. 116 akt adm.)

Terminy ważności biletów były określone w § 7 Regulaminu. Zgodnie z § 7 ust. 2 terminy ważności biletów okresowych i abonamentowych nie zależą od odległości taryfowej przewozu i podane są w Taryfie, a w przypadku ofert specjalnych - w warunkach stosowania tych ofert. Termin ważności biletu rozpoczyna się od daty lub godziny wskazanej na nim za pomocą nadruku lub odpowiednio poświadzonego napisu ręcznego. Dzień liczy się od godziny 0.01 do 24.00 (§ 7 ust. 3 Regulaminu).

(dowód: - regulamin k. 120 akt adm.)

Zgodnie z § 14 ust. 3 Regulaminu podróżny mógł odstąpić od umowy przewozu przed rozpoczęciem podróży albo na stacji zatrzymania pociągu na drodze przewozu. Warunkiem zwrotu należności za częściowo lub całkowicie niewykorzystany bilet na przejazd było uzyskanie przez podróżnego odpowiedniego poświadczania tego biletu (§ 14 ust. 2 Regulaminu)

(dowód: - regulamin k. 127 akt adm.)

Przy przejazdach pociągami Spółki, za częściowo niewykorzystany uznawany był bilet w przypadkach, gdy:

1. podróżny korzystał z przejazdu tylko na części drogi, bilet został zrealizowany tylko na odcinku drogi; podróżnemu przysługiwał - po uzyskaniu na stacji wyjazdu lub u konduktora w pociągu, poświadczania na bilecie o rezygnacji z dalszej podróży - zwrot różnicy należności, stosownie do niewykorzystanej części świadczenia przewozowego, po potrąceniu odstępnego,

2. z przejazdu korzystała mniejsza liczba osób niż wskazana na bilecie, przy czym kasa biletowa dokonywała zwrotu należności przypadającej za osoby, które zrezygnowały z przejazdu, po potrąceniu odstępnego, pod warunkiem uzyskania wcześniej odpowiedniego poświadczania na bilecie,

3. gdy podróżny korzystał z przejazdów w krótszym niż wskazany na bilecie terminie ważności - dotyczy to biletów okresowych (np. miesięcznych, kwartalnych) oraz niektórych biletów wg ofert specjalnych - po spełnieniu określonych w Regulaminie warunków.

(dowód: - zmiana nr 1 Regulaminu wprowadzona uchwałą nr 1003/2009 Zarządu (...) S.A. z 15.09.2009 r. k 93 akt adm.; - pisemne wyjaśnienie (...) z 21.04.2009 r. k. 264 – 265 akt adm.)

(...) skierował do podróżnych oferty specjalne, takie jak: Bilet weekendowy, Bilet podróżnika, czy Wcześniej i taniej.

(dowód: - uchwała Zarządu (...) S.A. Nr (...) z dnia 21.10.2008 r. k. 61 akt adm., - uchwała Zarządu (...) S.A. Nr (...)2008 r. k. 66-70 akt adm.; - uchwała Zarządu (...) S.A. Nr 1274/2008 z dnia 21.10.2008 r. k. 71-74 akt adm., - uchwała Zarządu (...) S.A. Nr 606/2009 z dnia 02.06.2009 r. k 76 akt adm.)

Bilet weekendowy stanowił ofertę handlową wprowadzoną Uchwałą Zarządu (...) S.A. Nr (...) z dnia 21.10.2008 r., obowiązującą od dnia 01.12.2008 r. Podróżny, który zakupił bilet weekendowy za 119 zł na przejazd w klasie 2 lub za

199 zł na przejazd w klasie 1 mógł skorzystać z nieograniczonej liczby przejazdów pociągami wg taryfy pospiesznej „D” i „M”, ekspresowymi (...) i InterCity (...) oraz w wagonach z miejscami do leżenia Tania kuszетка, od godziny 19.00 dnia roboczego, poprzedzającego dzień wolny od pracy do pierwszego dnia roboczego, następującego po tych dniach do godziny 6.00. Przejazd na podstawie takiego biletu musiał zakończyć się najpóźniej do godziny 6.00 pierwszego dnia roboczego następującego po tych dniach – np. od piątku godz. 19.00 do poniedziałku godz. 6.00, po wykupieniu przed każdym przejazdem pociągiem „M”, (...), (...) odpowiednio:

1. biletu dodatkowego na miejsce do siedzenia w pociągu „M” albo dopłaty za przejazd w danym pociągu (...), (...) - z ulgą 50%,
2. biletu dodatkowego na miejsce do leżenia Tania kuszетка (w pełnej wysokości).

(dowód: - załącznik „Bilet weekendowy” do uchwały Nr 1278/2008 z dnia 21.10.2008 r. k. 62-63 akt adm.)

Zgodnie z postanowieniami ust. 6 warunków oferty specjalnej Bilet weekendowy w brzmieniu obowiązującym do dnia 15.09.2009 r., za bilet przedłożony przed rozpoczęciem terminu jego ważności (...) zwracał należność z potrąceniem 10% tytułem odstępnego. Jeżeli podróżny jednocześnie zakupił bilet weekendowy na przejazd w innym terminie, wówczas nie było potrącanie odstępnego (pkt 1). Za bilet przedłożony po rozpoczęciu terminu ważności nie zwracało się należności (pkt 2).

(dowód: - załącznik „Bilet weekendowy” do uchwały Nr 1278/2008 z dnia 21.10.2008 r. k. 63 akt adm.)

Postanowienie o podobnej treści zawarte było w § 15 ust. 4 pkt 1 Regulaminu: „Nie podlegają zwrotowi należności za bilety weekendowe - przedłożone po rozpoczęciu terminu ważności”

(dowód: Regulamin k. 129 akt adm.)

Podróżny mógł kupić „Bilet weekendowy”:

1. w przedsprzedaży już na 60 dni przed terminem wyjazdu do pierwszego dnia z zakresu ważności biletu, tj. dnia roboczego poprzedzającego dzień wolny od pracy do godziny 19.00 lub następnie,
2. już po rozpoczęciu biegu zakresu ważności biletu w pierwszym dniu z zakresu ważności biletu, czyli po godzinie 19.00 dnia roboczego poprzedzającego dzień wolny od pracy lub też,
3. już w kolejnym dniu wolnym od pracy, np. w sobotę lub niedzielę, przy czym termin ważności nie ulega przedłużeniu.

Podróżny, który zamierzał podróżować np. od soboty czy od niedzieli – dokonując zakupu biletu weekendowego, mógł wskazać konkretny, inny dzień rozpoczęcia przejazdów (np. sobotę lub niedzielę), niż dzień roboczy poprzedzający dzień wolny od pracy, czyli np. piątek. Wówczas termin ważności biletu rozpoczynał się od wskazanej przez podróżnego daty, zawsze jednak bilet był ważny do godziny 6.00 pierwszego dnia roboczego następującego po dniach wolnych od pracy (tj. np. do poniedziałku).

(dowód: - pisemne wyjaśnienie (...) z 12.11.2009 r. k. 294 akt adm.)

Bilety weekendowe były jednym z elementów polityki promocyjnej powodowej spółki (...) S.A. Konstrukcja ceny biletu polegała na oferowaniu podróżnemu dużego opustu cenowego. Przykładowo podróżny, który zamierzał skorzystać z przejazdu pociągami (...) z W. do S. Gł. za bilet jednorazowy kl. 2 wg taryfy normalnej zapłaciłby 80 zł oraz 25 zł za dokument rezerwacyjny - łącznie 105 zł. Przy założeniu, że przejazd odbywał się „tam i z powrotem”, łączna należność za przejazd wynosiłaby 210 zł. Korzystając z oferty Bilet weekendowy zapłacił 119 zł (bilet) oraz łącznie 25 zł za dwa dokumenty rezerwacyjne (12,50 zł - tyle kosztuje jeden dokument rezerwacyjny - po uwzględnieniu ulgi 50%) - łącznie 144 zł. W sytuacji, gdy podróżny korzystał z większej liczby przejazdów, koszty tych przejazdów były znacznie niższe. Podróżny, który nabył bilet weekendowy mógł zrealizować dowolną liczbę przejazdów w terminie ważności biletu.

(dowód: - pisemne wyjaśnienie (...) z 9.03.2009 r. k. 257-258 akt adm.; - pisemne wyjaśnienie (...) z 21.04.2009 r. k. 267-268 akt adm.)

Walidacja biletu weekendowego była prowadzona w identyczny sposób jak biletu okresowego: bilet weekendowy był kasowany przez drużynę konduktorską tylko jeden raz. Skasowanie biletu weekendowego polegało na zamieszczeniu na bilecie odcisku znakownika - tylko jeden raz. Ponadto podczas każdego przejazdu drużyna konduktorską dokonywała kontroli dokumentów przejazdowych, polegającej na sprawdzeniu terminu ważności biletu weekendowego, klasy wagonu oraz dokumentu tożsamości podróżnego.

(dowód: - pisemne wyjaśnienie (...) z 4.06.2009 r. k. 289 akt adm.)

Uchwałą Nr 986/2009 z dnia 08.09.2009r. Zarząd Spółki wprowadził zmiany do oferty specjalnej Bilet weekendowy, które obowiązują od dnia 15.09.2009 r. W ustępie 6:

1) punkt 1 otrzymał brzmienie:

„1) za całkowicie niewykorzystany bilet wg oferty Bilet weekendowy, przedłożony przed upływem 2 godziny terminu jego ważności, zwraca się należność z potrąceniem(...) tytułem odstępnego. Jeżeli podróżny jednocześnie zakupi Bilet weekendowy na przejazd w innym terminie, wówczas nie potrąca się odstępnego.”

2) punkt 2 otrzymał brzmienie:

„2) za bilet wg oferty Bilet weekendowy przedłożony po terminie wskazanym w pkt 1 – nie zwraca się należności”.

(dowód: - uchwała Nr 986/2009 z dnia 08.09.2009r. k. 28 akt adm.)

Następnie Uchwałą Nr 1003/2009 z dnia 15.09.2009r. Zarząd Spółki wprowadził zmianę Regulaminu obowiązującą od dnia 21.09.2009r., mocą której wykreślono z § 15 zapis dotyczący zwrotu należności za bilety weekendowe.

(dowód: - uchwała Nr 1003/2009 z dnia 15.09.2009 r. k. 92-93 akt adm.)

Bilet podróżnika to oferta specjalna obowiązująca od 14 grudnia 2008 r., której warunki taryfowe są zbliżone do oferty Bilet weekendowy. Oferta została wprowadzona w grudniu 2008 r. na podstawie uchwały Nr 1454/2008r. Zarządu Spółki, po przejęciu przez (...) pociągów pospiesznych nie objętych rezerwacją miejsc. Bilety wg tej oferty ważne są na przejazdy w klasie 1 i 2, w wagonach z miejscami do siedzenia, w pociągach wg taryfy pospiesznej „D” i „M”. Bilet uprawnia do nieograniczonej liczby przejazdów ww. pociągami od godz. 19.00 dnia roboczego, poprzedzającego dzień wolny od pracy, do godz. 6.00 pierwszego dnia roboczego następującego po dniach wolnych od pracy. W przypadku przejazdu pociągiem „M” należy przed każdym przejazdem nabyć bilet dodatkowy na miejsce do siedzenia.

(dowód: - uchwała Zarządu (...) S.A. Nr (...)2008 r. k. 66-70 akt adm., - pisemne wyjaśnienie (...) z 21.04.2009 r. k. 268 akt adm.).

Zgodnie z postanowieniami ust. 6 warunków oferty Bilet podróżnika, za bilet przedłożony przed rozpoczęciem terminu jego ważności zwraca się należność z potrąceniem 10% tytułem odstępnego. Jeżeli podróżny jednocześnie zakupi bilet podróżnika na przejazd w innym terminie, wówczas nie potrąca się odstępnego. Za bilet według tej oferty przedłożony po rozpoczęciu terminu ważności nie zwraca się należności (oferta specjalna Bilet podróżnika ust. 6 pkt 2 w brzmieniu obowiązującym do dnia 15.09.2009r.).

(dowód: - załącznik „Oferta specjalna Bilet podróżnika” do uchwały Nr 1454/2008 r. k. 68 akt adm.)

Podobnie jak bilet weekendowy, podróżny może kupić bilet według oferty „Bilet podróżnika” w przedsprzedaży, już po rozpoczęciu biegu zakresu ważności biletu w pierwszym dniu z zakresu ważności biletu lub też, w kolejnym dniu wolnym od pracy, np. w sobotę lub niedzielę, przy czym termin ważności nie ulega przedłużeniu.

(dowód: - pisemne wyjaśnienie (...) z 12.11.2009 r. k. 294 akt adm.).

Uchwałą Nr 985/2009 z dnia 08.09.2009 r. Zarząd Spółki wprowadził zmiany do oferty specjalnej Bilet podróżnika. W ust. 6:

1. punkt 1 otrzymał brzmienie:

„1) za całkowicie niewykorzystany bilet wg oferty Bilet podróżnika, przedłożony przed upływem 2 godziny terminu jego ważności, zwraca się należność z potrąceniem 10% tytułem odstępnego. Jeżeli podróżny jednocześnie zakupi Bilet podróżnika na przejazd w innym terminie, wówczas nie potrąca się odstępnego.”

2. punkt 2 otrzymał brzmienie:

„2) za bilet wg oferty Bilet podróżnika przedłożony po terminie wskazanym w pkt 1 - nie zwraca się należności”.

Zmiany powyższe obowiązują od dnia 15.09.2009 r.

(dowód: - uchwała Nr 985/2009 z dnia 08.09.2009 r. k. 29 akt adm.)

(...) S.A prowadziło także sprzedaż internetową biletów w komunikacji krajowej, która została uregulowana w Regulaminie internetowej sprzedaży biletów w komunikacji krajowej przez Spółkę (...) intercity" S.A. obowiązującym od dnia 09.12.2008 r. Regulamin e-IC został przyjęty uchwałą Nr 1383/2008 Zarządu Spółki z dnia 03.12.2008r. (karty nr 77-87).

(dowód: - uchwała Nr 1383/2008 z dnia 03.12.2008 r. oraz załącznik do niej k. 77-87 akt adm.)

Regulamin e-IC miał zastosowanie do rezerwacji biletów na przejazd oraz miejsc w komunikacji krajowej, w bezpośrednich pociągach/wagonach Spółki (...), na odległość powyżej 50 km, przy pomocy systemu internetowej sprzedaży biletów (e-IC). W systemie e-IC korzystając ze strony <http://bilet.intercity.pl> można było dokonać rezerwacji biletu na przejazd i miejsca/przedziału (czteromiejscowego), codziennie w godzinach 1.30 - 23.30 - najwcześniej na 58 dni przed terminem odjazdu, a najpóźniej na 2 godziny przed planowanym odjazdem pociągu ze stacji początkowej (§ 3 ust. 1 Regulaminu e-IC). Zawarcie umowy przewozu następuje poprzez dokonanie płatności on-line (po uzyskaniu z banku potwierdzenia płatności) i udostępnieniu przez (...) za pośrednictwem systemu e-IC - biletu internetowego, do samodzielnego wydrukowania (§ 4 ust. 1 Regulaminu e-IC).

(dowód: - Regulamin internetowej sprzedaży biletów/załącznik do uchwały Nr 1383/2008 z dnia 03.12.2008 r. k. 78-82 akt adm.)

Zmiana umowy przewozu zawartej przy użyciu systemu e-IC była możliwa tylko w pociągu, na przejazd którym bilet internetowy został zakupiony, w zakresie:

1. przejazdu dalszego poza stację przeznaczenia wskazaną na bilecie internetowym,

2. przejścia do:

a. klasy 1 z biletem na klasę 2 lub

b. klasy 2 z biletem na klasę 1;

3. przejścia z wagonu:

a. z miejscami do siedzenia do wagonu z miejscami do leżenia (w tym do wagonu z miejscami do leżenia bez pościeli i obsługi konduktora - „Tania Kuszетка”) lub do wagonu sypialnego,

b. z miejscami do leżenia (w tym wagonu z miejscami do leżenia bez pościeli i obsługi konduktora - „Tania Kuszетка") do wagonu sypialnego,

c. z miejscami do leżenia bez pościeli i obsługi konduktora - „Tania Kuszетка" do wagonu miejscami do leżenia z pościelą i obsługą konduktora,

4. zmiany miejsca w wagonie tego samego rodzaju, z kategorii niższej na wyższą – np. z kategorii Touriste (T3) na Double lub Single w wagonie sypialnym lub z przedziału 6-miejscowego (Bc- 6) do przedziału 4-miejscowego (Bc-4) w wagonie z miejscami do leżenia z pościelą i obsługą konduktora (§ 5 ust. 2 Regulaminu e-IC).

(dowód: - Regulamin internetowej sprzedaży biletów/załącznik do uchwały Nr 1383/2008 z dnia 03.12.2008 r. k. 82-83 akt adm.)

Od umowy przewozu zawartej przy użyciu systemu e-IC mógł odstąpić:

1. Płatnik – częściowo lub całkowicie (osoba dokonująca płatności on-line),
2. Podróżny (osoba na rzecz, której zakupiony został bilet internetowy i której dane oraz numer dokumentu tożsamości zostały zamieszczone przez Płatnika na bilecie) nie będący jednocześnie Płatnikiem - tylko częściowo (§ 6 ust. 1 Regulaminu e-IC).

W razie całkowitego odstąpienia od umowy przewozu (rezygnacji z podróży) nie później niż na 2 godz. przed planowanym odjazdem pociągu ze stacji początkowej – należało zwolnić miejsce korzystając z przycisku 'Rezygnuj' w zakładce 'Bilety klienta' i wydrukować poświadczenie rezygnacji z przejazdu (§ 6 ust. 4 Regulaminu e-IC). Zasady te obowiązywały także w przypadku odstąpienia od umowy przewozu (przed rozpoczęciem podróży) i jednoczesnego zakupu nowego biletu internetowego, w związku ze zmianą: terminu odjazdu, stacji przeznaczenia czy klasy wagonu lub rodzaju miejsca albo danych osoby wskazanej na bilecie internetowym jako Podróżny (zakładka 'bilety klienta' - opcja 'zmień dane') (§ 6 ust. 6 Regulaminu e-IC). § 6 ust. 5 Regulaminu e-IC stanowi, że „W razie całkowitego niewykorzystania biletu internetowego, z którego Płatnik nie mógł zrezygnować w terminie i w sposób określony w ust. 4 - z przyczyn całkowicie od niego niezależnych (np. z powodu pobytu w szpitalu) - o zwrot należności za niewykorzystany bilet należy wystąpić z wnioskiem.”

(dowód: - Regulamin internetowej sprzedaży biletów/załącznik do uchwały Nr 1383/2008 z dnia 03.12.2008 r. k. 83-84 akt adm.)

Płatnik to osoba dokonująca płatności on-line (§ 1 ust. 2 pkt 3 Regulaminu e-IC), zaś Podróżny to osoba, na rzecz której zakupiony został bilet internetowy i której dane oraz numer dokumentu tożsamości zostały zamieszczone przez Płatnika na bilecie (§ 1 ust. 2 pkt 6 Regulaminu e-IC).

(dowód: - Regulamin internetowej sprzedaży biletów/załącznik do uchwały Nr 1383/2008 z dnia 03.12.2008 r. k. 78-79 akt adm.)

Płatnik, który zarejestrował się w systemie e-IC, podawał swoje dane, jednocześnie zawierał z (...) umowę przewozu:

1. opłacał należność za przejazd (karta lub przelewem),
2. otrzymywał od (...):
  - a. fakturę VAT lub fakturę korygującą,
  - b. zwrot należności za niewykorzystany całkowicie lub częściowo bilet internetowy, na konto z którego opłacono należność za przejazd.

Ponadto Płatnik zobowiązany był w razie zakupu biletu dla innej osoby (Podróżnego) podać dane tej osoby oraz zapoznać ją postanowieniami Regulaminu e-IC.

(dowód: - pisemne wyjaśnienie (...) z 4.06.2009 r. k. 284-286)

Oferta specjalna Wcześniej i Taniej obowiązywała przy przejazdach w jedną stronę na odległość powyżej 50 km bezpośrednim pociągiem (...) ((...)) lub I. (...), w klasie 1 i 2. Pierwotnie, na podstawie Uchwały Nr 1274/2008 Zarządu Spółki z dnia 21.10.2008 r., oferta ta obowiązywała w terminie od 5 stycznia do 19 czerwca 2009 r. Następnie Uchwałą Nr 606/2009 Zarządu Spółki z dnia 02.06.2009 r. przedłużono ten termin do dnia 12 grudnia 2009 r.

(dowód: - uchwała Zarządu (...) S.A. Nr 1274/2008 z dnia 21.10.2008 r. k. 71-74 akt adm., - uchwała Zarządu (...) S.A. Nr 606/2009 z dnia 02.06.2009 r. k 76 akt adm.).

Bilety w ramach oferty Wcześniej i Taniej wydawane były tylko w systemie internetowej sprzedaży biletów. Osoba zarejestrowana w systemie internetowej sprzedaży biletów mogła nabyć bilet na przejazd - dla siebie lub innej osoby, która zostanie określona na bilecie jako podróżny - najwcześniej na 58 dni, a najpóźniej na 15 dni przed planowanym odjazdem pociągu ze stacji początkowej (nie wliczając dnia odjazdu). Liczba miejsc przewidzianych do sprzedaży wg tej oferty była ograniczona.

Bilety sprzedawane były wg następujących zasad:

1. na przejazd w klasie 2 - w pierwszej kolejności miejsca najtańsze w cenie 59 zł, następnie po wyczerpaniu tych miejsc - w cenie 69 zł, a jako ostatnie miejsca - w cenie 79 zł,

2. na przejazd w klasie 1 obowiązywała pula miejsc w cenie 99 zł.

Z oferty specjalnej Wcześniej i Taniej mogły skorzystać osoby, które z dużym wyprzedzeniem (od 15 do 58 dnia naprzód) potrafią zaplanować swoją podróż, osiągając przy tym korzyści w postaci tańszego przejazdu, zaś przewoźnik otrzymywał zapłatę z dużym wyprzedzeniem.

(dowód: - załącznik „Oferta specjalna Wcześniej i taniej” do uchwały Nr 1274/2008 z dnia 21.10.2008 r. k. 72 akt adm.).

Zmiana umowy przewozu zawartej przy użyciu systemu e-IC była możliwa tylko przez podróżnego w pociągu, na przejazd którym bilet internetowy został zakupiony, w zakresie:

1. przejazdu dalszego poza stację przeznaczenia wskazaną na bilecie internetowym,

2. przejścia do klasy 1 z biletem na klasę 2 wg ceny specjalnej,

3. przejścia do klasy 2 z biletem na klasę 1 wg ceny specjalnej.

W celu dokonania tych zmian podróżny powinien zgłosić ich zamiar konduktorowi (ust. 5 oferty specjalnej Wcześniej i Taniej).

(dowód: - załącznik „Oferta specjalna Wcześniej i taniej” do uchwały Nr 1274/2008 z dnia 21.10.2008 r. k. 73 akt adm.).

W ust. 6 pkt 2 oferty specjalnej Wcześniej i Taniej postanowiono, że „w razie całkowitego odstąpienia od umowy przewozu (rezygnacji z podróży) nie później niż na 2 godziny przed planowanym odjazdem pociągu ze stacji początkowej - należy zwolnić miejsce na zasadach określonych w Regulaminie e-IC i wydrukować poświadczenie rezygnacji z przejazdu; poświadczenie to dołącza się do pisemnego wniosku. W przypadku całkowitego odstąpienia od umowy przewozu, ale później niż na 2 godziny przed planowanym odjazdem pociągu ze stacji początkowej albo nie

zwolnienia miejsca -należności nie zwraca się, nawet w przypadku wniesienia pisemnego wniosku, z zastrzeżeniem pkt 3".

Zwrot należności w razie całkowitego niewykorzystania biletu wg oferty Wcześniej i Taniej dopuszczalny był jedynie wówczas, gdy podróżny nie mógł zrezygnować w wymaganym terminie, z przyczyn całkowicie od niego niezależnych (np. z powodu pobytu w szpitalu), przy czym do wniosku należało dołączyć dokumenty uzasadniające niewykorzystanie biletu (ust. 6 pkt 3 Oferty Specjalnej Wcześniej i Taniej).

(dowód: - załącznik „Oferta specjalna Wcześniej i taniej” do uchwały Nr 1274/2008 z dnia 21.10.2008 r. k. 73-74 akt adm.).

(...) S.A. w 2008 r. uzyskało przychód w wysokości (...) zł (słownie: (...))

(dowód: - zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) k. 88 – 91 akt adm.)

Sąd Okręgowy- Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie poza zarzutem nieadekwatności nałożonej kary.

W pierwszej kolejności powód zarzucił Prezesowi UOKiK naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50 poz. 331 ze zm.- dalej: ustawa okik) poprzez bezpodstawne przyjęcie, że powód stosował praktyki polegające na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów.

W myśl art. 24 ust. 1 ustawy okik zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Ust. 2 art. 24 stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności:

- 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.);
- 2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji;
- 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.

Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie określonych przesłanek:

- zachowanie przedsiębiorcy musi nosić znamiona bezprawności
- naruszeniu musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

W niniejszym przypadku w pkt I, II, IV i V decyzji Prezes UOKiK zarzucił powodowi bezprawne działanie, które polegało na naruszeniu wymienionych w decyzji przepisów prawa przewozowego (ustawa z 15 listopada 1984r. Prawo przewozowe).

W przypadku praktyki opisaney w pkt I polegającej na zamieszczeniu w Regulaminie przewozu osób, rzeczy i zwierząt przez Spółkę (...) ((...)) postanowienia o brzmieniu: „Nie podlegają zwrotowi należności za bilety weekendowe - przedłożone po rozpoczęciu terminu ważności. " oraz w ofercie specjalnej „Bilet weekendowy" postanowienia o brzmieniu: „za bilet wg oferty „Bilet weekendowy" przedłożony po rozpoczęciu terminu ważności nie zwraca się należności. ", Prezes UOKiK zarzucił powodowi naruszenie art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 15 listopada 1984r. Prawo przewozowe (tekst jedn.: Dz.U. 2000r. Nr 50 poz. 601 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 17 ust. 4 prawa przewozowego podróżnemu, który odstąpił od umowy przewozu albo którego na podstawie art. 15 nie dopuszczono do przewozu lub usunięto ze środka transportowego, przysługuje zwrot należności stosowny do nie wykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu części należności (odstępnego). Potrącenia nie stosuje się, jeżeli podróżny odstąpi od umowy przewozu z przyczyn występujących po stronie przewoźnika.

Zauważyć przy tym należy, że art. 17 prawa przewozowego daje podróżnemu prawo do zmiany i odstąpienia od umowy przewozu przed rozpoczęciem podróży albo w miejscu zatrzymania środka transportowego na drodze przewozu, zaś w przypadku odstąpienia od umowy podróżnemu przysługuje zwrot należności stosowny do nie wykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu części należności (odstępnego).

Powód na podstawie regulaminu nie dokonywał zwrotu należności za bilet weekendowy po rozpoczęciu terminu jego ważności, zaś zakres ważności tego biletu, co wynikało z ust. 2 pkt 2 oferty specjalnej, to okres od godz. 19.00 dnia roboczego poprzedzającego dzień wolny od pracy do godz. 6.00 pierwszego dnia roboczego następującego po dniach wolnych od pracy, czyli np. od piątku godz. 19.00 do poniedziałku godz. 6.00. Jeżeli podróżny zakupił bilet po godzinie 19.00 w/w dnia roboczego i nie uczynił innych zastrzeżeń, czyli nie wskaże innej daty, od której rozpocznie się termin ważności wówczas bilet będzie ważny od godziny jego zakupu. Trafnie więc zauważył Prezes Urzędu w uzasadnieniu decyzji, że powód powiązał prawo podróżnego do odstąpienia od umowy za zwrotem należności z przesłanką rozpoczęcia terminu ważności tego biletu, zaś termin ważności nie zawsze pokrywał się z terminem rozpoczęcia podróży. Zasadnie uznał też ust. 6.2 oferty specjalnej oraz § 15 ust.4 pkt 1 regulaminu za sprzeczny z art. 17 ust. 4 prawa przewozowego. Zawarte w odwołaniu twierdzenia powoda odnośnie nieprzystawiania prawa przewozowego do oferty powoda pod nazwą „Bilet weekendowy” - jako oferty pakietowej oraz problemów technicznych związanych z kasowaniem biletów i ze zwrotem niewykorzystanego świadczenia, nie zostały przez Sąd uznane.

Przede wszystkim prawo przewozowe w sposób wyraźny i jednoznaczny daje prawo podróżnemu do odstąpienia od umowy w określonych wypadkach, w tym przed rozpoczęciem podróży. Jak wykazał Prezes Urzędu uprawnienie to nie zostało przez powoda zrealizowane w regulaminie i ofercie specjalnej. Kwestie organizacyjne, techniczne itp. nie mogą usprawiedliwiać naruszenia przepisów obowiązującego prawa. Powód wprowadzając ofertę winien zadbać o taką jej realizację, aby była ona zgodna z prawem w tym również nie naruszała praw konsumentów. Sąd uznał, że działanie powoda opisane w pkt I decyzji było bezprawne.

Powód kwestionował również, że w przypadku oferty „Bilet weekendowy” nie została również spełniona druga przesłanka wymieniona w art. 24 ustawy oikik t.j. naruszenie interesów konsumentów.

Na wstępie zauważyć należy, że Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie podaje definicji „zbiorowego interesu konsumentów”, wskazując jednak w przepisie art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów oznacza zatem narażenie na uszczerbek interesów znacznej grupy lub wszystkich konsumentów, poprzez stosowaną przez przedsiębiorcę praktykę, obejmującą tak działania, jak i zaniechania. Ponadto, godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy. W jednym z orzeczeń Sąd Najwyższy stwierdził, iż nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów można wszcząć tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczbie potencjalnych konsumentów (wyrok SN z dnia 12 września 2003 r., I CKN 504/01).

Dla stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów istotne jest ustalenie, że konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz jest kierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów.

Powód kwestionował przede wszystkim, że został naruszony interes konsumentów, a tym bardziej że było to naruszenie interesów konsumentów jako zbiorowości. Zdaniem Sądu Prezes Urzędu wykazał zaistnienie przesłanki naruszenia zbiorowego interesu konsumentów, zaś tym interesem jest prawo wszystkich konsumentów do korzystania z uprawnień przewidzianych dla podróżnych w ustawie Prawo przewozowe, w szczególności w zakresie odstąpienia od umowy. Pozbawienie podróżnych z biletem weekendowym prawa do jego zwrotu przed rozpoczęciem podróży niewątpliwie godzi w interesy konsumentów. Co do zasady oferta powoda czyli samo wprowadzenie biletu weekendowego, jest atrakcyjna dla konsumenta. Natomiast zapisy dotyczące terminu, do którego zwrot biletu pociągnie za sobą zwrot należności za bilet, godzą w interesy konsumentów. Wywody związane z definicją przeciętnego konsumenta oraz zainteresowaniem ofertą nie mają w tym kontekście znaczenia.

Odnosnie praktyki opisanej w pkt II decyzji Sąd również w pełni podziela rozważania Prezesa Urzędu. Aktualne pozostają wywody Sądu przedstawione powyżej, gdyż oferta specjalna powoda pod nazwą „Bilet podróżnika”, podobnie jak bilet weekendowy odnosi możliwość zwrotu należności do rozpoczęcia terminu jego ważności, nie zaś rozpoczęcia podróży. Stanowi więc bezprawne zachowanie powoda, jako sprzeczne z art. 17 ust. 4 prawa przewozowego. Podobnie jak w przypadku praktyki opisanej w pkt I decyzji został naruszony zbiorowy interes konsumentów. Konsumenty zostali bowiem pozbawieni możliwości skorzystania z uprawnień przewidzianych w prawie przewozowym, co naraża ich na wymierne straty finansowe.

W przypadku praktyki zarzuconej powodowi w pkt IV, naruszenie ustawy oklik polega na uniemożliwieniu podróżnemu odstąpienia od umowy przewozu zawartej przez Internet później, niż 2 godziny przed rozpoczęciem podróży. Jest to niezgodne z art. 17 ust. 1 i 4 prawa przewozowego. Zgodnie z art. 17 prawa przewozowego konsument powinien mieć prawo odstąpić od umowy aż do momentu, kiedy rozpocznie się podróż. Argumenty podnoszone przez powoda w odwołaniu są natury technicznej, przy czym problemy techniczne nie są nieusuwalne. Wykorzystanie terminali mobilnych przez powoda jest w stanie zabezpieczyć jego interesy, w przypadku, gdyby konsumenci korzystali z podróży tuż przed jej rozpoczęciem. Oznacza to, że zachowanie zgodności Regulaminu internetowej sprzedaży biletów powoda z przepisem art. 17 prawa przewozowego było możliwe, wymagało tylko dodatkowych działań powoda.

Nie można zgodzić się z argumentem, że prawo przewozowe, szczególnie art. 17, który w niezmienionej formie obowiązuje od 25 lat, nie przystaje do współczesnych realiów. Nie uwzględnia faktu wprowadzenia nowych technologii dystrybucji, jakimi są powszechnie dostępne technologie informatyczne, ich odmiennosc w stosunku do stosowanych w przeszłości, jak również potencjalne zagrożenia stwarzane przez nie dla interesów przewoźnika. Prawo przewozowe było wielokrotnie nowelizowane, w związku z tym gdyby ustawodawca widział nieadekwatność treści art. 17 do współczesnych warunków, dokonałby jego zmiany. Przepis ten został w części zmieniony w 2010r.

Sąd nie podziela również stanowiska powoda, że w niniejszym przypadku winny znaleźć zastosowanie przepisy ustawy z dnia 18 lipca 2002r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U. Nr 144 poz. 1204), zamiast prawa przewozowego. Powołane przez powoda przepisy ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną nie są *lex specialis* w stosunku do prawa przewozowego, gdyż zgodnie z zamieszczoną w ustawie definicją „usługi świadczonej drogą elektroniczną”- usługa taka polega na przesyłaniu danych za pomocą urządzeń do elektronicznego przetwarzania, a więc sama usługa jest przesyłana i otrzymywana drogą elektroniczną. Usługa zaś powoda polega przede wszystkim na przewozie osoby, nie jest więc przekazywana drogą elektroniczną. Skoro polega na przewozie, zastosowanie musi mieć art. 17 prawa przewozowego. Ustawa o świadczeniu usług drogą elektroniczną mogłaby mieć jedynie zastosowanie w wąskim zakresie t.j. co do samej sprzedaży (udostępnienia) biletu drogą elektroniczną. Co do samej umowy przewozu i zasad odstąpienia od niej- stosuje się prawo przewozowe.

W niniejszym przypadku bezprawność zachowania powoda polega również na naruszeniu art. 17 ust. 1 i 4 prawa przewozowego, zaś naruszenie zbiorowych interesów konsumentów na pozbawieniu ich prawa do zwrotu należności za bilet w sytuacji, gdy odstąpili od umowy przewozu przed rozpoczęciem podróży. Sąd w pełni podziela w tym zakresie rozważania Prezesa Urzędu i uznaje je za swoje. Powyższa argumentacja pozostaje aktualna również w stosunku do praktyki zarzuconej powodowi w pkt V decyzji.

Potwierdzenia nie znalazł również zarzut powoda dotyczący naruszenia przepisu art. 233 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 84 ustawy okik, polegające na wydaniu zaskarżonej decyzji bez wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Sąd nie podziela tego stanowiska. Wykładnia prawa przewozowego dokonana przez Prezesa UOKiK jak wyżej wskazano była prawidłowa. W szczególności w przypadku oferty „Wcześniej i Taniej” bezpodstawne jest twierdzenie, że Prezes nie uwzględnił jej promocyjnego charakteru, w szczególności znacząco niższej ceny niż poza promocją, faktu zachowania ekwiwalentności świadczeń i ograniczeń technicznych. Prezes UOKiK nie kwestionował atrakcyjności oferty specjalnej pod względem jej ceny. Naruszenie interesów konsumentów wynikało z pozbawienia konsumentów prawa do zwrotu należności za bilet, natomiast atrakcyjność cenowa oferty została przez Prezesa dostrzeżona. Zdaniem Sądu, jak w przypadku biletu weekendowego i biletu podróżnika, oferta „Wcześniej i Taniej” co do zasady- w założeniach, jest atrakcyjna dla konsumentów, ale jej uszczegółowienie w zakresie uregulowania prawa odstąpienia od umowy, narusza interes konsumentów, stojąc w sprzeczności z art. 17 prawa przewozowego.

Podsumowując Prezes Urzędu wykazał naruszenie przez (...) przesłanek określonych w art. 27 ust. 1 i 2 ustawy okik, w przypadku praktyk opisanych w pkt I, II, IV i V decyzji.

Zgodnie z art.106 ust. 1 pkt 4 u.o.k.i.k. Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24.

Przy wymiarze kary pieniężnej, zgodnie z art.111 uokik należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Jak wynika z cytowanych przepisów nałożenie kary ma charakter fakultatywny, zaś jej wysokość jest uzależniona od wymienionych przesłanek.

W niniejszej sprawie Sąd uznał, że nałożenie kary pieniężnej na odwołującego się było, co do zasady, uzasadnione.

Waga naruszonego dobra i interes publiczny uzasadniają nałożenie na przedsiębiorcę kary pieniężnej.

Kara ma spełniać rolę prewencyjną, zarówno w ujęciu ogólnym- oddziaływanie na ogół adresatów norm prawnych, jak i w ujęciu indywidualnym- ma bowiem zabezpieczać konsumentów przed ponownym naruszeniem dobra prawnego przez powoda. Kara ma oddziaływać prewencyjnie w sensie negatywnym- poprzez odstraszenie przedsiębiorców od zachowań sprzecznych z prawem i w sensie pozytywnym- poprzez wzmacnianie hamulców u przedsiębiorców przestrzegających prawa. Kara ma oddziaływanie również represyjne, musi stanowić dla ukaranego dolegliwość za naruszenie prawa.

Prezes UOKiK dokonał oceny stwierdzonych praktyk i ustalił kwoty bazowe, stanowiące podstawę do dalszych ustaleń wysokości kary (osobno dla każdej praktyki), a następnie dokonał gradacji tych kwot bazowych w oparciu o okoliczności mające wpływ na wymiar kary. Trafnie przyjął, iż praktyka wszystkie praktyki naruszały zbiorowe interesy konsumentów na etapie zawierania kontraktów z wpływem na etap wykonywania umowy. Wziął też pod uwagę, że konsumenci zostali wprowadzeni w błąd co do praw przysługujących im w razie odstąpienia oraz pozycje rynkową powoda.

Przy wymiarze kary Prezes UOKiK uwzględnił okoliczności wymienione w art. 111 uokik, zarówno okoliczności obciążające jak i łagodzące. W przypadku praktyk z pkt I, II, i V uwzględnił jej zaniechanie. Wysokość kary, jaka może zostać wymierzona, uregulowana w art. 106 ust.1, odwołuje się do przychodu przedsiębiorcy w rozumieniu przedstawionym w art. 4 pkt 15 uokik. Jest to przychód uzyskany w roku podatkowym poprzedzającym dzień wszczęcia postępowania na podstawie ustawy, w rozumieniu obowiązujących przedsiębiorcę o podatku dochodowym.

W 2008r. powód osiągnął przychód w wysokości(...) zł i prawidłowo do wyliczenia kary uwzględniono powyższą kwotę.

Sąd uznał jednak, że wyliczone w ten sposób kary są nieadekwatne do stopnia naruszeń, jakich dopuścił się powód. Sąd uznał, że konsumenci są zainteresowani zarówno korzystaniem z ofert pakietowych, jakie stanowią bilet podróżnika i bilet weekendowy, jak również z nowoczesnych form zakupu biletu np. przez Internet. Z jednej więc strony należy uznać, że (...) wyszedł naprzeciw tym oczekiwaniom, co jest korzystne dla konsumentów. Z drugiej jednak strony można mu postawić zarzut, że uczynił to za wcześnie, nie posiadając stosownego zaplecza technicznego. Dokonując oceny tych przeciwstawnych argumentów, Sąd doszedł do wniosku, że kary pieniężne nałożone w pkt VI, są nieadekwatne i mogą zniechęcić powoda do poszukiwania nowych rozwiązań, które będą dobrze oceniane przez konsumentów. Uwzględniono również okoliczność, że istotnie powód nie dysponował w kwestionowanym okresie terminalami, zaś później je zakupił. Sąd dokonał więc obniżenia kary, w każdym przypadku dziesięciokrotnie, uznając że taka jej wysokość spełni cele edukacyjne, prewencyjne i represyjne.

Biorąc powyższe pod uwagę na mocy art. 27 ust. 1 i 2 oraz art. 106 ust. 1 ustawy okik orzeczono jak w pkt I i II wyroku.

Orzeczenie o kosztach oparto na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

/-/ SSO Magdalena Sajur – Kordula